

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep
0032 OSLO

Deres ref
14/3107-4

Vår ref
14/3439

Dato
31.10.14

Svar fra KD på høring – NOU 2014:4 Enklere regler - bedre anskaffelser, Forenkling av det norske anskaffelsesregelverket - Forenklingsutvalgets høringsrunde

Kunnskapsdepartementet (KD) viser til deres høringsbrev mottatt 20. juni 2014 og sender med dette vårt svar. KD har vurdert høringen både som egen offentlig innkjøper og som forvalter i kunnskapssektoren. Vi har for øvrig bedt våre underliggende virksomheter om å gi sine høringsinnspill direkte til NFD.

Høringen er omfattende å kommentere i lys av at utvalget har et stort antall dissenser. Flertallet går vesentlig lengre i forenklingen, ved å fjerne en rekke krav og i sterkere grad legge til rette for valgfrihet med hensyn til valg av prosedyrer. KD støtter i all hovedsak forslagene som går lengst i å tilrettelegge for forenkling av regelverket med unntak av lærlingeordningen som drøftet under.

KD mener det er fornuftig å klargjøre formålet med anskaffelsesregelverket, som vil innebære å i sterkere grad rendyrke formålsbestemmelsen. KD støtter videre en opprydding i de grunnleggende prinsippene, slik at disse i sterkere grad kan tas til inntekt som tolkningsmoment og som grunnlag for valg av løsninger.

Vedrørende FoU-unntaket mener KD i likhet med utvalgets at alle kontrakter som er unntatt etter det nye direktivet fra EU, også skal unntas det nasjonale regleverket. Videre støtter vi forslaget om å gi unntak fra regelverket for kontrakter med en anslått verdi under 100 000 kroner, men mener det bør vurderes å øke grensen til 200 000 kroner.

Flertallet i utvalgets forslag om opphør av protokollplikten støttes under forutsetning av at kravet til skriftlighet ikke blir mer omfattende enn i dag. Videre mener vi at den nasjonale

terskelverdien bør heves til 600 000 kroner for klassisk sektor og 3 millioner for bygge- og anleggskontrakter.

I utredningens kapittel 11.4.4.1, hvor utvalget behandler § 3-11 tredje ledd i forskrift om offentlige anskaffelser: ”For arbeid som utføres i Norge, kan oppdragsgiver sette som betingelse for gjennomføringen av kontrakten at norske leverandører skal være tilknyttet en offentlig godkjent lærlingordning. Slik betingelse kan likevel kun settes dersom det er et klart definert behov for lærlingplasser i den aktuelle bransje.” Flertallet i utvalget mener at det ikke er nødvendig å regulere bruk av lærlingklausuler i anskaffelsesregelverket.

Kunnskapsdepartementet mener at det er svært uheldig om lærlingklausulen fjernes. For å imøtekomme nåværende og fremtidig behov for faglært arbeidskraft, er det et stort behov for læreplasser i Norge. Om lag 1/3 av alle elever som har lære plass som førsteønske står uten kontrakt hvert år. Dette tilsvarer om lag 6000 elever som hvert år står i fare for å falle utenfor utdanning og arbeid i kortere eller lengre tid. Offentlige anskaffelser står i følge byggenæringen for over 40% av total byggevirksomhet per år. Det offentliges andel av omsetning varierer i ulike næringer og sektorer, men utgjør i seg selv betydelige andeler av total omsetning av varer og tjenester. Konkurransen uten bruk av en lærlingklausul vil derfor kunne ha stor og uheldig innvirkning på bedrifter som i dag er del av lærlingordningen. Byggenæringens landsforening, BNL, er i brev til Oslo Kommune, bekymret for at en situasjon uten aktiv bruk av lærlingklausul vil ha store konsekvenser for rekruttering til og kompetanseutvikling for fagarbeidere i deres bedrifter.

I 2012 ble samfunnskontrakt for flere læreplasser signert av partene i arbeidslivet. Målsettingen er å øke antallet lærlinger med 20 prosent innen utgangen av 2015 sammenlignet med nivået ved utgangen av 2011. Per i dag er økingen i antall lærekontrakter 2 pst. Et av tiltakene i samfunnskontrakten, som partene i arbeidslivet og utdanningsmyndighetene har forpliktet seg til å arbeide for, er økt bruk av lærlingklausuler ved utlysning av konkurranse for å dekke behovet for læreplasser.

Å stille krav om lærlinger i anbudsprosessen er et viktig signal om at offentlige virksomheter ønsker å støtte opp om bedrifter som satser på langsiktig utvikling av fagarbeidere og fagkompetanse. Slike signaleffekter vil kunne bidra til å heve yrkesfagenes status og dermed øke rekrutteringen til yrkesfagene. En undersøkelse gjennomført av Fafo/NIFU (2014) konkluderer også med at lærlingklausuler som virkemiddel har et potensial som så langt kan sies å være underutnyttet. Vi vil i tilknytning til dette orientere om at Oslo kommune har vedtatt å forsterke bruk av klausulen sammenlignet med bestemmelsen i dagens lov. Alle virksomheter som utfører arbeid i nye byggeprosjekter skal være tilknyttet en offentlig godkjent lærlingordning og jevnlig ta inn lærlinger.

Erfaringene med lærlingklausuler ved offentlige anskaffelser er at klausulen ofte blir brukt i utlysningen av oppdrag, men at klausulen har for liten praktisk betydning for tilgangen på læreplasser. En viktig forklaring er at det ikke stilles krav til å ha lærlinger på det enkelte prosjekt. Det er kun satt krav om at de må være godkjent lærebedrift. Det er også kun norske bedrifter man kan stille dette kravet til (Fafo/NIFU 2014). Departementet mener at dagens

bestemmelse ikke bidrar godt nok til at flere unge søkere får læreplasser selv om det er behov for kompetansen. For at bruken av lærlingklausul ved utlysning av konkurranse skal være et viktig virkemiddel for å få etablert flere læreplasser, bør det derfor vurderes hvordan den kan bli mer treffsikker. Klausulen bør i ny form innebære at den som vinner kontrakten forplikter seg til å være godkjent lærebedrift, og at lærlinger og/eller lære kandidater skal benyttes i den utlyste anskaffelseskonkurransen. Departementet viser i den forbindelse til brev fra NHO til næringsministeren av 7.juli 2014 med forslag til ny lærlingklausul. NHO argumenterer for at bruk av lærlingklausuler vil ha en positiv effekt ved offentlige anskaffelser når klausulen knyttes til den enkelte anskaffelse/ prosjekt. Dette vil være en måte å øke antall læreplasser på, og samtidig styrke det seriøse næringslivet.

Vi håper våre synspunkter og innspill vil bidra til det videre arbeidet med utredningen fra Forenklingsutvalget.

Med hilsen

Knut Børve (e.f.)
Ekspedisjonssjef

Hans Christian Heiervang
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.